

IA și plățile: sfârșitul fraudelor?

Autore: Francesco Zinghini | **Data:** 24 Novembre 2025

Universul plăților digitale este în continuă expansiune. În Italia, în 2024, valoarea tranzacțiilor electronice a atins 481 de miliarde de euro, marcând o depășire istorică a numerarului. Această tranziție, accelerată de tehnologii precum contactless, care reprezintă acum aproape 90% din operațiunile din magazine, aduce cu sine confort și viteză, dar expune și la noi riscuri. Fraudele devin din ce în ce mai sofisticate, exploatând fiecare fisură din sistem. În acest scenariu complex, Inteligența Artificială (IA) apare nu doar ca un instrument de inovație, ci ca un adevărat gardian al securității noastre financiare, promițând să anticipeze și să neutralizeze amenințările înainte ca acestea să poată lovi.

IA și subsetul său, *Machine Learning* (învățarea automată), revoluționează prevenirea fraudelor. Aceste sisteme analizează în timp real volume enorme de date, învățând să recunoască comportamentele de cumpărare ale fiecărui utilizator în parte. Imaginează-ți un detectiv neobosit care observă fiecare tranzacție: știe unde faci cumpărături de obicei, cât cheltuiești în medie și la ce oră din zi. Orice abatere de la acest model, cum ar fi o achiziție neobișnuită de cealaltă parte a lumii în miez de noapte, declanșează un semnal de alarmă. Această capacitate de analiză predictivă permite blocarea operațiunilor suspecte cu o precizie și o viteză de neconceput pentru o ființă umană, protejând consumatorii în mod proactiv.

O piață în transformare: scenariul italian și european

Italia, la fel ca restul Europei, trece printr-o tranziție rapidă către o societate *cashless*. Deși numerarul își menține un rol cultural, plățile digitale cresc exponențial. Cu toate acestea, acest progres nu este lipsit de provocări. Potrivit unui raport al Băncii Italiei referitor la al doilea semestru al anului 2024, fraudele, deși limitate ca procent, sunt din ce în ce mai insidioase. Transferurile bancare instantanee, de exemplu, prezintă o rată de fraudă semnificativ mai mare decât cele obișnuite (0,057% față de 0,0015%), datorită rapidității lor, care lasă mai puțin timp pentru verificări. În plus, înșelăciunile bazate pe manipularea psihologică a plătitorului, cum ar fi [phishing-ul](#), sunt în creștere și pun la grea încercare sistemele de securitate tradiționale.

În acest context, Uniunea Europeană joacă un rol fundamental. Reglementări precum **PSD2 (Directiva privind serviciile de plată 2)** și evoluția sa, PSD3, au introdus cerințe de securitate mai stricte, cum ar fi *Autentificarea Strictă a Clienților* (SCA). Autentificarea strictă, care necesită cel puțin doi factori de verificare (de exemplu, o parolă și un cod trimis pe smartphone), a demonstrat deja că reduce semnificativ fraudele în operațiunile online. Italia, în acest sens, prezintă rate de fraudă cu carduri de plată inferioare mediei europene, ceea ce demonstrează eficacitatea măsurilor adoptate. IA se integrează perfect în acest cadru normativ, oferind instrumente și mai puternice pentru a garanta conformitatea și protecția consumatorilor.

Cum protejează IA banii noștri: o analiză detaliată

Sistemele antifraudă bazate pe Inteligența Artificială funcționează ca un sistem imunitar digital pentru finanțele noastre. Acestea utilizează algoritmi de *Machine Learning* pentru a construi un model comportamental unic pentru

fiecare utilizator. Acest model nu se bazează pe reguli fixe, ci învață și se adaptează continuu. Analizează zeci de variabile pentru fiecare tranzacție: suma, localizarea geografică, tipul de comerciant, ora și chiar dispozitivul utilizat. Când o operațiune se abate în mod anormal de la acest profil, sistemul o semnalează ca fiind potențial frauduloasă. De exemplu, dacă nu ai cumpărat niciodată criptomonede și brusc se inițiază o operațiune de valoare mare către un exchange, algoritmul o va identifica ca fiind suspectă.

Un alt domeniu de aplicare crucial este **analiza predictivă**. Modelele de IA nu se limitează la a reacționa la amenințări, ci încearcă să le anticipeze. Analizând date provenite de la milioane de tranzacții la nivel global, acestea pot identifica noi tipare de fraudă emergente și pot actualiza sistemele de apărare în timp real. Acest lucru este fundamental pentru a contracara atacuri coordonate și la scară largă, cum ar fi așa-numitele [atacuri BIN](#), în care infractorii testează mii de numere de carduri furate. În plus, IA este valoroasă în reducerea „fals pozitive”, adică atunci când o tranzacție legitimă este blocată în mod eronat. Perfecționându-și continuu modelele, sistemul învață să distingă cu o mai mare precizie o achiziție neobișnuită, dar legitimă, de o tentativă reală de fraudă, îmbunătățind experiența utilizatorului fără a sacrifica securitatea.

Rolul biometriei și al tokenizării

Securitatea plăților nu se bazează doar pe algoritmi complecși, ci și pe tehnologii care ne fac interacțiunile mai simple și mai sigure. [Plățile biometrice](#), care utilizează amprenta digitală, recunoașterea facială sau vocală, reprezintă una dintre cele mai promițătoare frontiere. Aceste metode leagă autorizarea unei plăți de caracteristici fizice unice, făcând aproape imposibil pentru un infractor să finalizeze o operațiune chiar dacă este în posesia datelor cardului. IA joacă un rol cheie în perfecționarea acestor sisteme, asigurând că

recunoașterea este precisă și rezistentă la înșelăciuni, cum ar fi tentativele de spoofing cu fotografii sau înregistrări.

O altă tehnologie fundamentală, adesea îmbunătățită de IA, este **tokenizarea**. Când adaugi cardul într-un portofel digital precum Google Pay sau Apple Pay, numărul real al cardului tău nu este stocat pe dispozitiv și nici transmis comerciantului în timpul plății. În locul său, este generat un „token”, adică un cod numeric unic și aleatoriu. Acest token este legat doar de acel dispozitiv specific și poate fi utilizat pentru tranzacții. În cazul unui [data breach](#) (încălcare a securității datelor) la un comerciant, datele furate ar fi inutilizabile, deoarece tokenul nu poate fi asociat cu cardul original. IA contribuie la gestionarea acestui ecosistem complex de tokenuri, asigurând că fiecare tranzacție este corect direcționată și autorizată în mod sigur.

Tradiție și inovație: calea mediteraneană spre securitate

Cultura mediteraneană, și în special cea italiană, este adesea percepută ca un echilibru între un atașament puternic față de tradiții și un impuls spre inovație. Acest dualism se reflectă și în lumea plăților. Pe de o parte, există un obicei înrădăcinat de a folosi numerar, considerat tangibil și sigur. Pe de altă parte, se observă o adoptare entuziastă a noilor tehnologii, așa cum demonstrează explozia plăților contactless și prin smartphone. Această tranziție nu este doar o chestiune tehnologică, ci culturală. Provocarea pentru bănci și instituțiile financiare este de a ghida utilizatorii către digital, construind un mediu care nu este doar inovator, ci mai ales perceput ca fiind de încredere.

Inteligența Artificială devine astfel o punte între aceste două lumi. Oferă o securitate aproape invizibilă, care nu complică experiența de plată, ci o protejează silențios în fundal. Pentru utilizatorul obișnuit cu concretețea numerarului, garanția de a avea un sistem inteligent care veghează asupra tranzacțiilor sale poate crește încrederea în instrumentele digitale. IA permite menținerea simplității unei plăți „*tap and go*”, asociind-o cu niveluri de securitate de neconceput odinioară. În acest fel, inovația nu șterge tradiția prudenței tipice culturii italiene, ci o reinterpretează într-o cheie modernă, oferind soluții care sunt în același timp simple, rapide și extraordinar de sigure.

Concluzii

Inteligența Artificială se impune ca un aliat indispensabil în securitatea plăților. Într-un context precum cel italian și european, unde digitalizarea avansează rapid, capacitatea sa de a analiza, prezice și acționa în timp real împotriva fraudelor a devenit crucială. Sistemele bazate pe IA nu doar că protejează consumatorii de pierderi economice, dar consolidează și încrederea în întregul ecosistem al plăților digitale. Deși amenințările sunt în continuă evoluție, infractorii folosind la rândul lor instrumente sofisticate, tehnologia IA oferă o apărare dinamică și adaptivă, capabilă să învețe și să se îmbunătățească constant. Sinergia dintre reglementări riguroase precum PSD2, tehnologii precum biometria și tokenizarea, și puterea Machine Learning construiește un viitor în care tranzacțiile nu vor fi doar mai rapide și mai convenabile, ci și intrinsec mai sigure pentru toți.

Întrebări frecvente

Cum înțelege Inteligența Artificială dacă o tranzacție este o fraudă?

Inteligența Artificială utilizează algoritmi de Machine Learning pentru a analiza cantități enorme de date și a crea un profil comportamental pentru fiecare utilizator. Acest profil include obiceiuri de cheltuieli, locuri de cumpărături frecvente, sume medii și orele tranzacțiilor. Când o operațiune se abate semnificativ de la acest model consolidat (de exemplu, o plată de valoare mare într-o țară străină nevizitată anterior), sistemul o identifică drept anormală și potențial frauduloasă, blocând-o în timp real pentru a preveni înșelăciunea.

Datele mele sunt în siguranță cu sistemele de plată bazate pe IA?

Da, securitatea datelor este o prioritate absolută. Sistemele de IA funcționează în conformitate cu reglementări stricte privind confidențialitatea, cum ar fi GDPR în Europa. În plus, tehnologii precum tokenizarea garantează că numărul real al cardului tău de credit nu este niciodată partajat cu comerciantul. În locul său este utilizat un cod de unică folosință (token) care, chiar dacă ar fi interceptat, ar fi inutil pentru infractori. Prin urmare, IA nu numai că protejează împotriva fraudelor, dar contribuie și la a face întregul proces de plată mai sigur și mai anonim.

Utilizarea IA va face plățile mai complicate pentru utilizator?

Nu, dimpotrivă. Obiectivul Inteligenței Artificiale este de a face securitatea aproape invizibilă și de a îmbunătăți experiența utilizatorului. IA lucrează în fundal, analizând tranzacțiile fără a solicita pași suplimentari utilizatorului în majoritatea cazurilor. Mai mult, prin reducerea „fals pozitive” (adică blocările

erionate ale tranzacțiilor legitime), IA face experiența de plată mai fluidă și fără întreruperi, intervenind doar atunci când detectează un risc concret de fraudă.

În Italia, plățile digitale sunt mai riscante decât în restul Europei?

Nu, datele indică contrariul. Potrivit rapoartelor Băncii Italiei, țara noastră prezintă rate de fraudă la cardurile de plată inferioare mediei Uniunii Europene. Acest rezultat se datorează adoptării unor măsuri de securitate riguroase, cum ar fi autentificarea strictă a clientului (SCA) impusă de directiva europeană PSD2. Implementarea sistemelor antifraudă bazate pe IA contribuie la consolidarea ulterioară a acestui nivel de protecție, menținând Italia în avangarda securității tranzacțiilor.

Întrebări frecvente

Cum protejează Inteligența Artificială plățile mele?

Inteligența Artificială (IA) protejează plățile analizând în timp real cantități enorme de tranzacții. Utilizând algoritmi de machine learning, IA învață să recunoască comportamentele tale normale de cheltuieli. Dacă detectează o activitate anormală, cum ar fi o achiziție neobișnuit de mare sau efectuată dintr-o locație ciudată, poate bloca tranzacția și îți poate trimite o notificare pentru a verifica dacă tu ești cel care o efectuează. Acest sistem este capabil să identifice și să blocheze fraudele înainte ca acestea să aibă loc, adaptându-se continuu la noi amenințări.

Este sigură pentru confidențialitatea mea utilizarea IA pentru plăți?

Securitatea confidențialității este o prioritate fundamentală. Reglementările europene, cum ar fi GDPR, impun reguli stricte privind modul în care băncile și instituțiile financiare pot prelucra datele cu caracter personal. Actul european

privind IA, în plus, stabilește că protecția datelor trebuie garantată pe parcursul întregului ciclu de viață al sistemelor de inteligență artificială. Se folosesc tehnici precum criptarea și anonimizarea pentru a proteja informațiile. Analizele sunt efectuate pe modele de date și nu direct pe informațiile tale personale, garantând că deciziile luate de algoritmi respectă confidențialitatea ta.

Care sunt avantajele concrete ale IA pentru mine, ca utilizator?

Principalul avantaj este o securitate sporită împotriva fraudelor. IA reduce riscul ca contul sau cardul tău să fie utilizate în mod ilicit. Un alt beneficiu este comoditatea: sistemele inteligente pot aproba tranzacțiile tale legitime mai rapid, evitând blocări nejustificate atunci când călătorești sau faci cumpărături neobișnuite. În plus, IA îmbunătățește experiența clientului, de exemplu prin intermediul chatbot-urilor avansate care oferă asistență imediată pentru probleme legate de plăți.

Băncile italiene folosesc deja Inteligența Artificială pentru securitate?

Da, sectorul bancar italian investește semnificativ în Inteligența Artificială pentru securitate. Conform datelor recente, un procent relevant de bănci italiene utilizează deja IA pentru a monitoriza tranzacțiile și a preveni fraudele. Studiile de sector, precum cele ale ABI Lab, confirmă o adoptare crescândă a acestor tehnologii pentru a îmbunătăți eficiența și calitatea serviciilor, cu un accent puternic pe securitatea cibernetică în vederea intrării în vigoare a reglementărilor europene precum regulamentul DORA.

Ce se întâmplă dacă IA îmi blochează o tranzacție din greșeală?

Se poate întâmpla ca un sistem de IA să semnaleze în mod eronat o tranzacție legitimă ca fiind suspectă (un „fals pozitiv”). De obicei, vei primi o notificare imediată prin SMS sau prin aplicația băncii tale, care îți va cere să confirmi

operațiunea. Dacă confirmi, tranzacția este autorizată. Dacă blocarea persistă, este necesar să contactezi serviciul clienți al băncii. Instituțiile financiare lucrează pentru a reduce la minimum aceste erori, perfecționând algoritmi pentru a-i face din ce în ce mai preciși și pentru a diminua neplăcerile pentru clienți.